

Gemeentelijke kortzichtigheid brengt straatmakers en samenleving aanzienlijke schade toe

Opdrachtgevers cruciaal voor bestratingsproces

'Roken is dodelijk.' Deze en andere pakkende teksten worden op last van de overheid aangebracht op de verpakking van sigaretten. Rokers worden nadrukkelijk gewezen op de nadelige gevolgen van riskant gedrag. Ook in andere verbanden wordt een maatschappelijke zorgplicht algemeen aanvaard. Dit geldt anno 2009 kennelijk nog niet voor alle 482 gemeentebesturen, die ons land rijk is. Dit blijkt uit de recent verschenen 'Rapportage Inspectieproject Straatwerk 2008' van de Arbeidsinspectie, waarover in Cobouw van donderdag 19 maart en vrijdag 20 maart 2009 is bericht. In 53% van de door de Arbeidsinspectie onderzochte gevallen bleek de gemeente onvoldoende invulling te hebben gegeven aan de verantwoordelijkheden in de rol van opdrachtgever. In de reactie op deze bevindingen is vanuit Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) de stelling betrokken 'dat straatmakers zelf verantwoordelijk zijn voor de arbeidsomstandigheden en dat voor gemeenten op dit gebied geen rol weggelegd zou zijn.' Kennelijk is de VNG vergeten dat in 2006 een vernieuwingsakkoord getekend is, waarin begrippen als professioneel opdrachtgeverschap en ketenverantwoordelijkheid nadrukkelijk aan de orde zijn. Gemeenten kunnen zich als opdrachtgever van straatwerk niet aan hun belangrijke verantwoordelijkheid voor de uitvoeringsaspecten ervan onttrekken.

Geen straatje om

'Het is mijn taak om het straatwerk zo goedkoop mogelijk in te kopen. Ik werk met belastinggeld,' zo kun je nog regelmatig horen uit de mond van gemeentelijke projectleiders en aanbesteders. Bestratingsbedrijven moeten maar zien hoe zij aan de Arbo-regels voldoen. Er zijn zelfs nog gemeenten, die bestekken hanteren, waarin machinaal straatwerk nadrukkelijk verboden wordt. Het is dan ook niet zonder reden dat de Arbeidsinspectie en het Inspectieproject 2008 in de bestratingsbranche heel nadrukkelijk heeft gekeken naar de rol van gemeenten. Het gebeurt immers dat een inspecteur op een werk geconfronteerd wordt met verboden praktijken en dat de ondernemer er op wijst dat het bestratingswerk volgens het bestek 'onder de hamer' moet plaatsvinden. Kennelijk lopen gemeentebesturen nog graag een straatje om als het de arbeidsomstandigheden van de straatmakers betreft. De goede niet te na gesproken. Binnen de actieve vereniging Verbetering Mechanisatie Straattechniek (VMS) geven meerdere gemeenten als Purmerend en Rotterdam actief handen en voeten aan hun betrokkenheid bij het bredere maatschappelijk belang, dat met verbetering van de arbeidsomstandigheden van straatmakers gemoeid is. Als er jaarlijks zo'n 400 straatmakers door arbeidsongeschiktheid de sector verlaten, komt een aanzienlijk daarvan ten laste van de gemeenschap. Daarover zwaaien andere wethouders het scepter, dan die van publieke werken of stadsbeheer. Gemeentebesturen, die de verkokering voorbij zijn, hebben oog voor het bredere maatschappelijk belang. De maatschappelijke kosten van arbeidsongeschikte straatmakers zijn schrikbarend hoog en zouden gemeentebesturen moeten aanzetten om voor de maatschappelijk voordeligste oplossing te kiezen, namelijk machinaal straatwerk.

Gemeentelijke kortzichtigheid brengt straatmakers en samenleving aanzienlijke schade toe

Opdrachtgevers cruciaal voor bestratingsproces

Ontwerp en bestek

In de arbeidsomstandighedenwetgeving is vastgelegd dat de opdrachtgever er voor zorgt dat in de ontwerpfase rekening wordt gehouden met de verplichtingen voor de arbeidsomstandigheden die gelden in de uitvoeringsfase. (Arbo-besluit, artikel 2.26). Bij grotere projecten geldt voor opdrachtgevers de verplichting te zorgen voor een veiligheid- en gezondheidsplan. (Arbo-besluit, artikel 2.28). Het is niet voor niets dat de wetgever deze verplichting bij de opdrachtgever legt. Juist in de ontwerpfase worden beslissingen genomen, die bepalend zijn voor de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van werknemers in de uitvoeringsfase. Niet alleen de wettelijke eisen, maar ook kwaliteitseisen zouden gemeenten moeten aanzetten tot een actieve rol bij de bevordering van machinaal straatwerk. Een van de grootste publieke bezwaren tegen herstraten is de lange duur van een openliggend straatvak. Machinaal straatwerk zorgt voor een snellere doorlooptijd. Er zijn meerdere redenen, waarom gemeenten zouden kunnen kiezen voor een innovatieve benadering van bestratingswerk. Dat hangt samen met thema's als leefbaarheid, duurzaamheid, beheerskosten en kwaliteit van de openbare ruimte. Op al die thema's zijn nog belangrijke stappen te zetten. Het is onbegrijpelijk dat de VNG de hakken in het zand zet en zelfs wettelijke verplichtingen aan de laars lapt. Innovatieve marktpartijen zoeken samenspel met ambitieuze opdrachtgevers. Bestratingsbedrijven moeten niet worden gezien als domme uitvoerende partijen, maar worden aangesproken als slimme aanbieders van totaaloplossingen. De Arbeidsinspectie kan in het komend inspectieproject het beste actief blijven aankloppen op de deur van gemeentehuizen. Daarachter worden beslissingen genomen, die bepalend zijn voor de toekomst van de bestratingsbranche en de arbeidsomstandigheden van straatmakers.

Piet M. Oskam, directeur Centrum voor Innovatie van de Bouwkolom (CIB) in Zeist
info@bouwkolom.org